

ESKİŐEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
HAVACILIK VE UZAY BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
HEE/UGMB BÖLÜMLERİ

Dersin Adı	: HYO223 Temel Elektrik Laboratuvarı I
Laboratuvar Adı	: Temel Elektrik I Laboratuvarı
Deney Türü	: Uygulama
Uygulama Adı	: Paralel Devreler Kirchhoff
Uygulama Süresi	: 2 ders saati/grup
Başlangıç Tarihi	: .../.../20..
Bitiş Tarihi	: .../.../20..

1. Deney öncesi dikkat edilmesi gereken hususlar:

- Yapılacak deneyler ve tarihleri, dersi veren öğretim elemanı tarafından duyurulur. Deney konularını ve tarihlerini laboratuvar girişine asılacak deney çizelgesinden takip edebilirsiniz.
- Deneye gelmeden önce yapılacak deneyle ilgili dokümanlara çalışarak deneye geliniz.
- Deney sırasında elektrik çarpmasına karşı tüm önlemleri aldığınızdan emin olunuz.
- Devre montajı yaparken güç kaynağının kapalı olduğundan emin olunuz.
- Devreye enerji vermeden önce yapılan bağlantıların doğruluğunu kontrol ediniz.
- Tüm bağlantıların doğruluğundan emin olduktan sonra ilgili araştırma görevlisi gözetiminde devreye besleme gerilimi veriniz. Eğer devre beklendiği gibi çalışmıyorsa hemen besleme gerilimi kapatılarak devreyi kontrol ediniz.
- Devre üzerinde değişiklik yaparken (eleman ekleme/çıkarma, bağlantı değiştirme) gerilim kaynağının kapalı olduğundan emin olunuz.
- Diğer grupları rahatsız etmemek ve daha olumlu bir çalışma ortamı sağlamak için laboratuvarlarda mümkün olduğu kadar sessiz çalışınız.
- Laboratuvarlarda hiç bir şey yemeyiniz ve içmeyiniz.

2. Deney için ön gereklilikler:

- Bir devrede, düğüm noktasından çıkan akımların toplamının, düğüm noktasına giren akımların toplamına eşit olduğu bilinmelidir.
- Bir devredeki herhangi bir düğüm noktasındaki akımların cebirsel toplamının sıfır olduğu bilinmelidir.
- Kollardaki akımların toplamının, kaynak akımına eşit olduğu bilinmelidir.

3. Uygulamanın tanıtımı ve amacı:

Deney sonunda öğrenci;

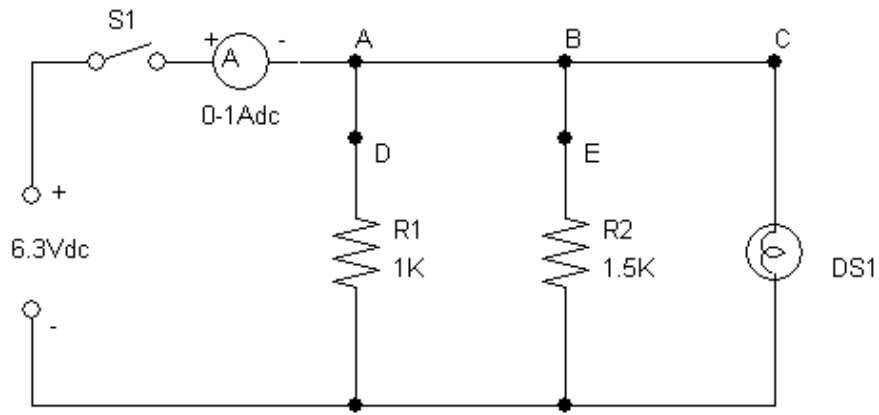
1. Multimetre kullanarak bir paralel devredeki bilinmeyen akımları ve dirençleri ölçebilecektir.
  - 1.1. Devredeki toplam akımı ve kol akımlarını ölçerek bunları karşılaştırır.
  - 1.2. Devredeki elemanları sırası ile teker teker devreden söker ve her bir elemanı çıkardığında devredeki akımı not eder.
  - 1.3. Her bir eleman çıkarıldığında kaybolan akım değerleri daha önce bu kol için ölçülen akım değerini karşılaştırır.
  - 1.4. Bütün elemanlar çıkarıldığında devredeki akım sıfır olup olmadığını kontrol eder.
  - 1.5. Ampermetre ve multimetre kullanarak bir düğüm noktasından çıkan akımın, düğüm noktasına giren akıma eşit olduğunu gösterir.
2. Paralel devrenin kolları arasında, akımın kolların direncine göre dağıldığını tespit edebilecektir.
  - 2.1. Föyde verilen paralel devreyi kurar.
  - 2.2. Potansiyometre ve ampermetreyi verilen değerler ayarlar.
  - 2.3. Ampermetre ile toplam akımı ve kol akımlarını ölçer.

4. Uygulamanın yapılışı:

Güç Kaynağı	0-15Vdc, 250mA
Ampermetre	0-0.01/0.1/1Adc
Multimetre	
R1, R4	1kΩ, 1W
R2	1.5 kΩ, 1W
R3	1 kΩ, 2W potansiyometre
DS1	Minyatür Lamba
S1	Anahtar
Breadboard, Uygun bağlantı kabloları	

A. Multimetre kullanarak bir paralel devredeki bilinmeyen akımları ve dirençleri ölçmek

- 1.a) Şekil 1 de verilen devreyi kurunuz.

Şekil 1 Paralel devrede akım ölçümü

- b) Ampermetreyi 1Adc aralığına ayarlayınız.
- c) S1 anahtarını kapatınız.
- d) Güç kaynağını 6.3Vdc değerine ayarlayınız. DS1 lambası ışık vermeli.

Paralel devrenin üç kolunun her birinden geçen akım, güç kaynağının pozitif ucundan çıkarak ampermetrenin içinden geçer. Şekil 1 deki gibi bağlanan ampermetre devrede dolanan toplam akımı ölçmektedir.

- e) Devrede dolanan toplam akımı, I_T , ölçünüz.

$$I_T = \dots\dots\dots\text{mAdc}$$

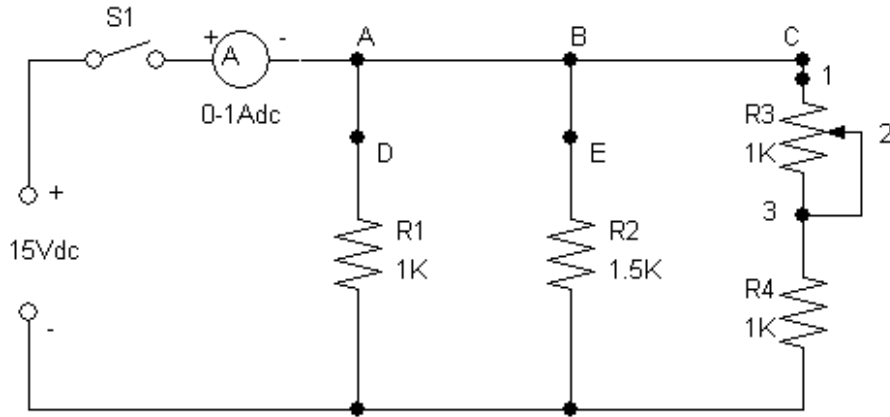
- f) S1 anahtarını açınız.
- 2.a) Ampermetreyi devreden sökünüz ve A ile D noktaları arasına bağlayınız.
- b) Ampermetreyi 10mAdc aralığına ayarlayınız.

- c) *SI* anahtarını kapatınız.
- d) *R1* direncinden geçen akımı, I_{R1} , ölçünüz.
 $I_{R1} = \dots\dots\dots$ mAdc
- e) *SI* anahtarını açınız.
- 3.a) Ampermetreyi devreden sökünüz ve B ile E noktaları arasında bağlayınız.
- b) *SI* anahtarını kapatınız.
- c) *R2* direncinden geçen akımı, I_{R2} , ölçünüz.
 $I_{R2} = \dots\dots\dots$ mAdc
- d) *SI* anahtarını açınız.
- 4.a) Ampermetreyi devreden sökünüz ve B ile C noktaları arasında bağlayınız.
- b) Ampermetreyi 1Adc aralığına ayarlayınız.
- c) *SI* anahtarını kapatınız.
- d) *DSI* lambasından geçen akımı, I_{DSI} , ölçünüz.
 $I_{DSI} = \dots\dots\dots$ mAdc
- e) *SI* anahtarını açınız.
- 5.a) Üç koldaki akım da aynı değerde mi? Açıklayınız.
.....
.....
- b) Kol akımları olan I_{R1} , I_{R2} ve I_{DSI} akımlarını toplayınız.
 $I_{R1} + I_{R2} + I_{DSI} = \dots\dots\dots$ mAdc
- c) Kollardan geçen akımların toplamı, yaklaşık olarak Deney Aşamaları 1.e kısmında ölçmüş olduğunuz I_T ile aynı mı? .....
- 6.a) Ampermetreyi devreden sökünüz ve Şekil 1 de verilen şekilde bağlayınız.
- b) *SI* anahtarını kapatınız.
- c) *DSI*, *R1* ve *R2* elemanlarını sırası ile teker teker devreden sökünüz ve her bir elemanı çıkardığınızda devredeki akımı not ediniz.
- d) Her bir eleman çıkarıldığında kaybolan akım değerleri daha önce bu kol için ölçülen akım değeri ile aynı mı? .....
- e) Bütün elemanlar çıkarıldığında devredeki akım sıfır oldu mu?
.....
- f) *SI* anahtarını açınız ve gerilim kaynağını sıfıra getiriniz.
- g) Neden elemanlar çıkarıldıkça diğer kollardaki akımlarda değişiklik olmadı?
.....
.....

B. Ampermetre ve multimetre kullanarak bir düğüm noktasından çıkan akımın, düğüm noktasına giren akıma eşit olduğunu göstermek.

C. Paralel devrenin kolları arasında, akımın kolların direncine göre dağıldığını tespit etmek.

7.a) Şekil 2 de verilen devreyi kurunuz.

Şekil 2 Akımın dağılımı

b) Potansiyometrenin düğmesini tamamen saat yönünün tersine çeviriniz. Böylece $R3$ direnci $1k\Omega$ değerine sahip olur.

c) Ampermetreyi $100mA_{dc}$ aralığına ayarlayınız.

d) $S1$ anahtarını kapatınız ve gerilim kaynağını $15V_{dc}$ değerine ayarlayınız.

e) Ampermetrede $35mA_{dc}$ görene kadar dikkatli bir şekilde $R3$ direnci ile ayarlama yapınız.

f) Ampermetre devreden geçen toplam akımı, I_T , gösteriyor mu?

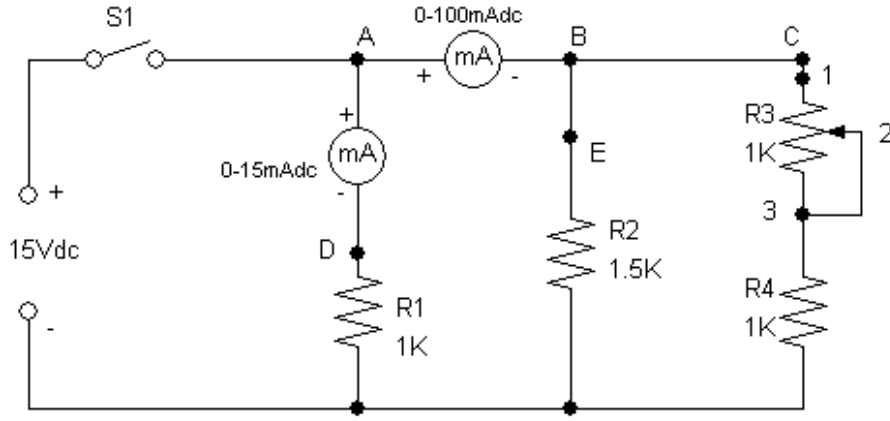
.....

g) Bu akım A düğüm noktasına giren akım mıdır, yoksa bu düğüm noktasından çıkan akım mıdır?

.....

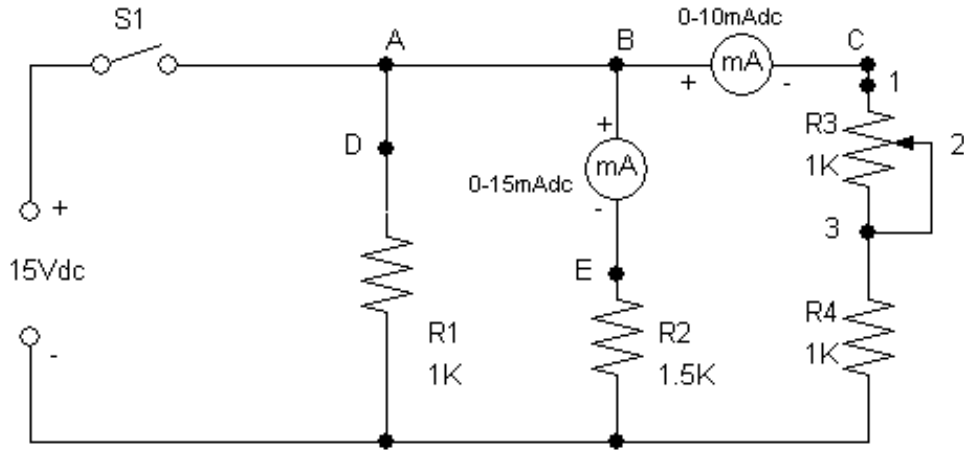
h) $S1$ anahtarını açınız.

8. a) Ampermetreyi devreden sökünüz ve Şekil 3 te gösterildiği gibi A ve B noktaları arasına bağlayınız.

Şekil 3 Kollardaki akımın ölçümü

- b)** Multimetreyi A ve D noktaları arasında bağlayınız, akım ölçme fonksiyonunu seçiniz ve 15mA dc aralığına ayarlayınız.
- c)** *S1* anahtarını kapatınız.
- d)** I_{AB} akımını ölçünüz.
 $I_{AB} = \dots\dots\dots$ mA dc
- e)** R1 direncinden geçen I_{AD} akımını ölçünüz.
 $I_{AD} = \dots\dots\dots$ mA dc
- f)** I_{AB} ve I_{AD} akımları A düğüm noktasına giren akımlar mıdır, yoksa bu düğüm noktasından çıkan akımlar mıdır?
 .....
- g)** I_{AB} ve I_{AD} akımlarının toplamı I_T toplam akımına eşit mi? .....
- h)** I_{AB} akımı B düğüm noktasına giren akım mıdır, yoksa bu düğüm noktasından çıkan akım mıdır?
 .....
- i)** *S1* anahtarını açınız.
- 9.a)** Ampermetreyi devreden sökünüz ve Şekil 4 te gösterildiği gibi B ve C noktaları arasında bağlayınız.

Şekil 4 Diğer kollardaki akım

- b) Multimetreyi B ve E noktaları arasında bağlayınız.
- c) Ampermetreyi 10mA_{dc} aralığına ayarlayınız.
- d) S1 anahtarını kapatınız.
- e) R3 ve R4 dirençlerinin seri olarak bağlandığı koldan geçen I_{BC} akımını ölçünüz.

$$I_{BC} = \dots\dots\dots\text{mA}_{dc}$$

- f) R2 direncinden geçen I_{BE} akımını ölçünüz.

$$I_{BE} = \dots\dots\dots\text{mA}_{dc}$$

- g) I_{BC} ve I_{BE} akımları B düğüm noktasına giren akımlar mıdır, yoksa bu düğüm noktasından çıkan akımlar mıdır?

.....

- h) I_{BC} ve I_{BD} akımlarının toplamı I_{AB} akımına eşit mi? .....

- 10.a) R3 ve R4 dirençlerinin seri bağlandığı koldan ne kadar akım akmaktadır?

$$I_{R3-R4} = \dots\dots\dots\text{mA}_{dc}$$

- b) R3 ve R4 dirençlerinin seri bağlandığı koldaki gerilim değeri nedir?

$$E_{R3-R4} = \dots\dots\dots\text{V}_{dc}$$

- c) Ohm Kanunu'nu kullanarak seri bağlanmış R3 ve R4 dirençlerinin toplam gösterdiği direnç değerini bulunuz.

$$R3 + R4 = \dots\dots\dots\Omega$$

- d) S1 anahtarını açınız ve güç kaynağını kapatınız.

- e) R3 direncinin ayarını bozmadan R3 ve R4 seri bağlantısını devrenin kalanından ayırınız.

- f) Multimetrenin Ω fonksiyonunu kullanarak $R3 + R4$ direncini ölçünüz.

$$R3 + R4 = \dots\dots\dots\Omega$$

- g) $R3 + R4$ direncinin hesaplanmış ve ölçülmüş değerlerini karşılaştırınız. Aynılar mı? .....

5. Deęerlendirme

Form1: Devre Analizi I Laboratuarı Deęerlendirme Formu

	Evet	Hayır
1. Multimetre kullanarak bir paralel devredeki bilinmeyen akımları ve dirençleri ölçmeyi öğrendiniz mi?	☐	☐
2. Ampermetre ve multimetre kullanarak bir düğüm noktasından çıkan akımın, düğüm noktasına giren akıma eşit olduğunu gösterdiniz mi?	☐	☐
3. Paralel devrenin kolları arasında, akımın kolların direncine göre dağıldığını tespit ettiniz mi?	☐	☐

Öğrenci No:

Adı Soyadı:

Tarih:

İmza:

“Hayır” cevaplarınız için ilgili öğretim elemanına başvurunuz.

